

Центр аналізу публічних фінансів
та публічного управління
при Київській школі економіки

Kyiv
School of
Economics

МОНІТОРИНГ ГРОМАД – СЕРПЕНЬ 2026

Автори:

KSE Institute: Юлія Маркуц, Андрій Дарковіч, Владислав Шиманський

KSE University: Тетяна Лукеря

ДЖЕРЕЛО: UNSPLASH

ЗМІСТ

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ	3
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО?	5
ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	8
БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА	12
СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД	18
МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	18
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	19

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

У серпні регіональна політика і місцеве врядування надалі зміщувалися до моделі, у якій підтримка територій більше залежатиме від їхнього типу, якості планування та готовності проєктів. Програма діяльності Уряду та Стратегія реформування державного управління деталізують подальше розмежування повноважень між виконавчою владою та ОМС, посилення фінансової спроможності громад, розвиток проєктного менеджменту, оновлення роботи РДА та наближення регіональної політики до принципів згуртованості ЄС. Водночас практична реалізація цих намірів залежатиме від наступних законодавчих і бюджетних рішень, зокрема щодо передачі повноважень громадам разом із необхідними ресурсами та кадровою спроможністю. Окремі рішення мають більш прикладний ефект уже зараз: уточнення статусу працівників військових адміністрацій населених пунктів, спрощення аналізу цін для невеликих будівельних проєктів, оновлення правил управління публічними інвестиціями та запуск процедур для публічно-приватного партнерства. Паралельно розширюється фінансова база відновлення через програми ЄІБ, де пріоритет отримують проєкти з вищим ступенем готовності, а також можливості закупівель у межах Ukraine Facility завдяки відкриттю доступу для США, Канади, Великої Британії та Японії. Для громад це означає більше потенційних джерел фінансування та інструментів реалізації проєктів, але також вищі вимоги до стратегічного планування, якості підготовки документації, управління даними та здатності працювати з інвестиційними процедурами.

Власні доходи місцевих бюджетів зберегли реальне зростання, але їхня динаміка й надалі значною мірою залежала від ПДФО, активності малого бізнесу та державної трансфертної підтримки. Доходи загального фонду без трансфертів збільшилися на 19% р/р до 55,8 млрд грн, що у 2,3 раза перевищило інфляцію, а в 12 областях темпи приросту були вищими за середній показник по Україні. Найбільшим джерелом залишався ПДФО: його надходження становили 29,2 млрд грн і виросли на 20,8% на тлі зростання середніх зарплат, тоді як єдиний податок, плата за землю та акцизний податок демонстрували помірніше, але стабільне зростання. Помітне збільшення податку на нерухоме майно на 54,6% у серпні частково пов'язане із завершенням строків сплати податку фізичними особами та підвищенням бази розрахунку. Обсяг трансфертів виріс у 3,6 раза порівняно з серпнем 2025 року, зокрема через розподіл майже 2,3 млрд грн додаткової дотації між громадами та обласними бюджетами, а також збільшення освітньої субвенції на 36%.

Кількість уражень цивільної інфраструктури зменшилася порівняно з липнем, але значне навантаження на громади у зв'язку з відновленням залишається. У громадах зафіксовано 858 уражень, що на 10,4% менше, ніж у липні, але у 2,4 раза більше, ніж у серпні 2025 року; при цьому протягом літа хоча б одне ураження мали 227 громад. На житло припадає 622 випадки або 72,5% усіх уражень, що означає постійну потребу в обстеженнях, термінових ремонтах, тимчасовому розміщенні та супроводі мешканців. Ураження енергетичної, освітньої, медичної, логістичної та комерційної інфраструктури впливають на здатність громад підтримувати базові послуги, роботу бізнесу та постачання. Найбільше уражень було в прифронтових громадах і чотирьох областях — Харківській, Сумській, Донецькій та Дніпропетровській, але неприфронтові території також потребують процедур реагування, оскільки окремі удари можуть одночасно створювати житлову, соціальну й управлінську кризу. Тому держава та міжнародні партнери мають підтримувати не лише відновлення після нових пошкоджень, а й постійну спроможність громад захищати людей, швидко відновлювати послуги та координувати дії з бізнесом і гуманітарними організаціями.

У серпні співробітництво громад залишалося практичним способом організовувати послуги, залучати додаткові ресурси та компенсувати нестачу власної спеціалізованої спроможності. До реєстру внесено 14 договорів міжмуніципального співробітництва, з яких більшість стосувалася спільних проєктів. Проєкти охоплювали медичну допомогу, соціальні послуги, інклюзивну освіту, пільговий проїзд, спеціалізоване навчання та допомогу постраждалим від домашнього насильства, тобто сфери, де окремій громаді часто складно самостійно забезпечити повний набір фахівців і послуг. Розвивався і формат «Пліч-о-пліч», який дозволяє поєднувати взаємодопомогу українських громад із міжнародною підтримкою та вирішенням конкретних життєвих ситуацій. Міжнародне співробітництво також набувало більш прикладного змісту: громади використовували партнерства для участі мешканців у місцевих рішеннях, підготовки проєктів, освітніх ініціатив і залучення фінансування, зокрема через спільні з іноземними партнерами заявки на гранти.

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ГРОМАД: ЩО НОВОГО?

Регіональна політика поступово переорієнтовується на диференційовану підтримку територій та принципи політики згуртованості ЄС. У Програмі діяльності Кабінету Міністрів, яку Уряд схвалив 17 серпня, визначено основні завдання у сфері розвитку громад і територій на 2026-2027 роки. Серед них запровадження пріоритетного пакета підтримки для прифронтових територій, а надалі – окремих пакетів для різних функціональних типів територій. До 2027 року передбачено створення єдиної системи даних і портфельного управління розвитком територій, зокрема через DREAM, та перехід ДФРР на трирічний цикл планування. Ці зміни мають наблизити систему регіонального розвитку до підходів політики згуртованості ЄС та пов'язані з виконанням Україною зобов'язань за переговорним розділом 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів».

Для місцевого самоврядування Програма передбачає кілька важливих напрямів:

- Уже в 2026 році передбачено підвищити рівень оплати праці працівників РДА та оновити їхню структуру. Це доповнює розмежування повноважень між виконавчою владою та ОМС і продовжує формування нової моделі організації влади на місцевому рівні.
- У 2026 році передбачено вдосконалення горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів з урахуванням потреб громад, які приймають ВПО, та прифронтових територій, Уряд планує зміцнити фінансову спроможність громад і забезпечити доступність публічних послуг, зокрема на прифронтових територіях.
- У 2027 році планується завершити законодавче розмежування повноважень між органами виконавчої влади та ОМС відповідно до принципів субсидіарності та Європейської хартії місцевого самоврядування.
- У 2027 році відбудеться навчання проєктних менеджерів та реформування мережі агенцій регіонального розвитку, що має підвищити спроможність громад і регіонів готувати якісні проєкти та працювати з інвестиційними інструментами.

Одним із визначених у Програмі показників на 2027 рік є забезпечення всіх територіальних громад необхідними повноваженнями, ресурсами та кадровою спроможністю для надання мешканцям гарантованих державою якісних і доступних публічних послуг. Втім, практичне втілення програми залежатиме від наступних законодавчих, бюджетних та організаційних рішень.

Конкретні механізми подальшого розмежування повноважень та посилення ролі місцевого самоврядування визначені у Стратегії реформування державного управління України на 2026-2030 роки, яка була схвалена Урядом 10 червня та оприлюднена у серпні. Хоча Стратегія насамперед стосується державного управління, вона передбачає низку змін, які безпосередньо впливатимуть на ОМС:

- **Практичне розмежування повноважень.** До III кварталу 2027 року має бути підготовлений законопроект щодо розмежування повноважень між рівнями публічного врядування, а до кінця року — ухвалене відповідне законодавство. Воно має набути чинності до I кварталу 2028 року. Розмежування має супроводжуватися узгодженням переданих функцій із ресурсами та відповідальністю ОМС.
- **Повноваження громад у сфері адміністративних послуг розширюватимуться.** До I кварталу 2027 року Уряд має подати законопроекти про делегування ОМС повноважень з державної реєстрації актів цивільного стану та надання адміністративних послуг соціального характеру (наприклад, надання допомоги на проживання ВПО, компенсація витрат за тимчасове розміщення ВПО, призначення державної допомоги на дітей одиницями матерям тощо). До 2030 року відповідні повноваження мають виконувати 90% ОМС у сфері реєстрації актів цивільного стану та 80% - у сфері соціальних адміністративних послуг.
- **Удосконалюватиметься практичне застосування Закону «Про адміністративну процедуру».** Стратегія передбачає забезпечення послідовного застосування адміністративних процедур відповідно до європейських стандартів. Серед проблем, які мають бути усунені, визначено неузгодженість окремих спеціальних законів із Законом та недостатні практичні знання щодо його застосування.

Уряд пропонує поширити на працівників військових адміністрацій населених пунктів, які виконують функції місцевого самоврядування, законодавство про службу в ОМС та прирівняти їхні посади до відповідних посад у місцевих радах. Це дасть змогу врегулювати оплату праці, ранги, вислугу років та інші трудові гарантії, адже чинне законодавство не відносить таких працівників ані до державних службовців, ані до посадових осіб місцевого самоврядування. Уряд також пропонує укладати трудові договори безпосередньо з військовими адміністраціями населених пунктів і дозволити посадовим особам ОМС переходити до них зі збереженням посад та гарантій.

Уряд спростив процедури ціноутворення під час реалізації будівельних проєктів, що має зменшити процедурне навантаження на громади як замовників робіт. Для громад найбільш практичною зміною є можливість застосовувати простіший, самостійно визначений порядок аналізу цін для невеликих проєктів, а також ширші джерела цінової інформації в інших випадках. Зміни до Постанови № 1073 передбачають, що до 1 серпня 2027 року для об'єктів із загальною кошторисною вартістю до 1,5 млн грн замовник сам визначатиме порядок аналізу цін на матеріали. Для інших проєктів діятиме загальний порядок. Для матеріалів, які разом становлять 60% загальної вартості всіх матеріальних ресурсів, замовник, учасник закупівлі або підрядник (залежно від етапу робіт) мають отримати щонайменше три цінові пропозиції. Для наступних за вартістю 30% матеріалів до 1 серпня 2027 року достатньо однієї пропозиції або відкритої цінової інформації, зокрема із сайтів виробників, електронної системи закупівель чи бази даних цін. Для найдешевших 10% можна використовувати будь-які не заборонені законом джерела. Уряд також чіткіше розподілив відповідальність за аналіз: замовник проводить його під час складання кошторису, а учасники закупівлі, виконавці та підрядники — на відповідних етапах закупівлі й виконання договору.

У серпні розширювалася фінансова підтримка відновлення громад за рахунок коштів ЄІБ. Понад 4,9 млрд грн передбачено в межах «Програми відновлення України III» для проєктів водопостачання і водовідведення, соціальної інфраструктури та соціального житла для ВПО, насамперед у постраждалих від війни громадах і громадах із великою кількістю ВПО. Ще на 1 млрд грн збільшено фінансування «Програми з відновлення а України»: її ресурс на 2026 рік виріс із 987,1 млн грн до майже 2 млрд грн, а кількість погоджених ЄІБ проєктів – зі 138 до 163. В обох програмах доступ до фінансування залежить від проходження процедур відбору та погодження ЄІБ, а в межах додаткового розподілу коштів пріоритет отримують проєкти з вищим ступенем готовності до реалізації.

Уряд продовжує формувати правову основу для здійснення приватно-публічного партнерства, затвердивши Порядок проведення аналізу концептуальної записки про публічно-приватне партнерство та Порядок проведення аналізу ефективності публічно-приватного партнерства (ППП). Це дозволить громадам фінансувати масштабні інфраструктурні об'єкти за рахунок PPP, що зменшить навантаження на місцеві бюджети.

Кабмін удосконалив процес управління публічними інвестиціями, зокрема змінив Постанову №527. Із головного: розширено можливості співфінансування з різних бюджетів, врегульована можливість коригування інформації про проєкт чи програму, визначено умови готовності проєкту до реалізації, додано можливість захисту інформації з обмеженим доступом, та скорочено терміни оновлення Єдиного проєктного портфеля регіонів та громад з трьох до одного місяця.

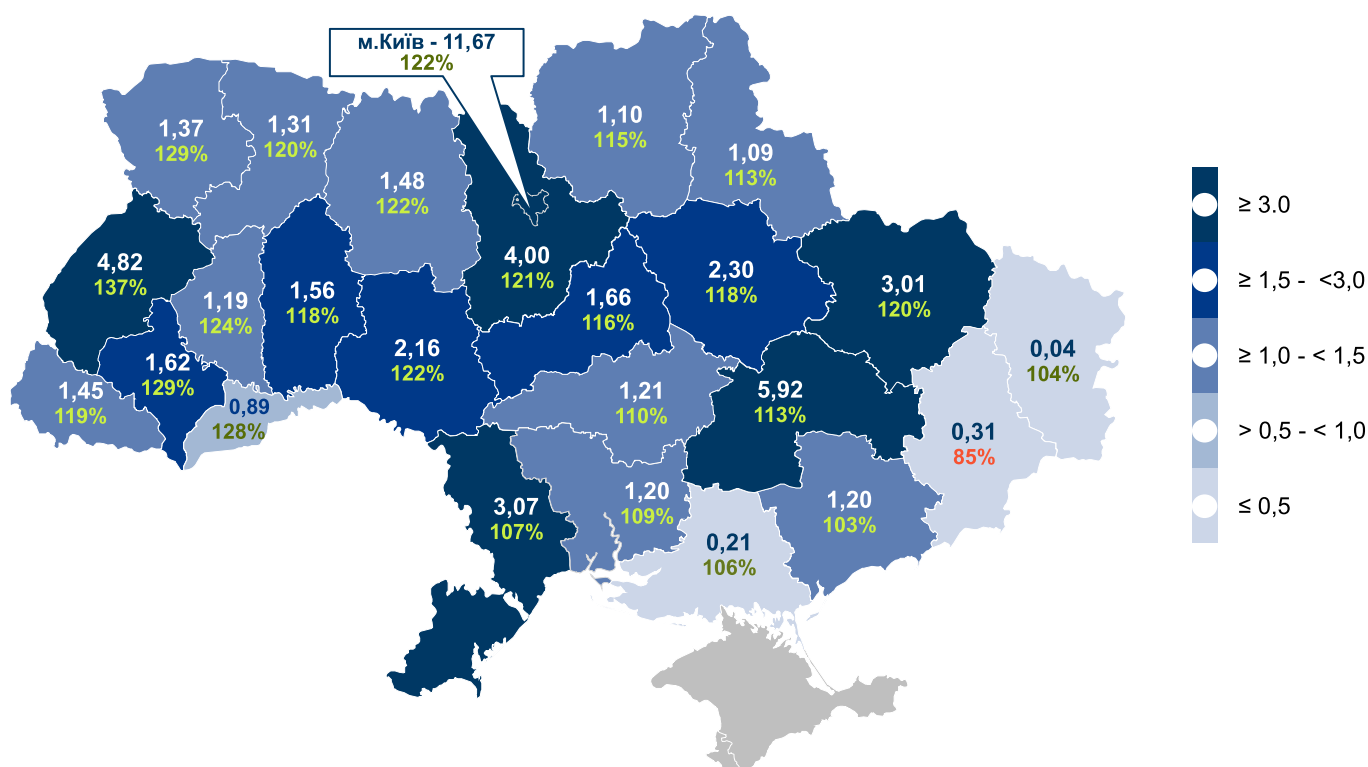
Європейська Комісія розширила доступ до закупівель за кошти Ukraine Facility. З 23 липня 2026 року Європейська Комісія на один рік відкрила взаємний доступ до зовнішньої допомоги для США, Канади, Великої Британії та Японії. Це означає, що в закупівлях товарів, матеріалів, обладнання, робіт і послуг у межах проєктів, профінансованих Ukraine Facility, громади та інші замовники можуть допускати постачальників і підрядників із цих країн. Зокрема, це може стосуватися закупівель для відновлення або модернізації комунальної й соціальної інфраструктури – якщо вони здійснюються за кошти Facility. Взаємність означає, що у відповідь ці країни відкривають доступ до своєї допомоги Україні для учасників з України та ЄС, але це не поширюється автоматично на всі їхні внутрішні державні закупівлі. Рішення розширює конкуренцію та вибір виконавців, однак не скасовує вимог українського законодавства щодо закупівель і умов конкретного проєкту.

ФІНАНСОВИЙ СТАН У РЕГІОНАХ: ТЕНДЕНЦІЇ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ¹

За серпень 2026 року порівняно з серпнем 2025 року доходи загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) виросли на 19%, що в 2,3 рази перевищує індекс інфляції – 8,1% (серпень 2026 до серпня 2025). На 1 вересня надходження становили 55,8 млрд грн. Темпи приросту доходів (без трансфертів) місцевих бюджетів (громад, районів та областей) у 12 областях перевищували середній показник по Україні.

РИСУНОК 1.

Надходження до загального фонду (без трансфертів) у серпні 2026 (млрд грн) та темп їхнього зростання до серпня 2025, %

Джерело: Мінфін, OpenBudget

ПДФО традиційно становить найбільшу частку в структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) – 52,3%. ПДФО традиційно становить найбільшу частку в структурі доходів загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів) – 52,3%. Обсяг надходжень цього податку за серпень 2026 року становив 29,2 млрд грн (+20,8% р/р). Передусім це пов'язано зі зростанням середньої заробітної плати: згідно з даними work.ua, середня зарплата з серпня 2025 року по серпень 2026 року зросла на 20% (з 25 000 грн до 30 000 грн).

У серпні другим за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) є надходження єдиного податку (14,7% доходів) в обсязі 8,2 млрд грн (+14,9%). Зростання пов'язане зі збільшенням обсягів виручки ФОП III групи (через зростання цін на товари та послуги) та, відповідно, більших податкових відрахувань до місцевих

¹ Розділ підготовлено в межах єдиного аналізу тенденцій місцевих бюджетів, який викладено у продуктах KSE Institute «Бюджетний барометр» та «Моніторинг громад».

бюджетів, а також із підвищенням мінімальної заробітної плати на 8,1% та прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 9,9% (01.01.2026 до 01.01.2025). Від цих величин залежить розмір податку для ФОП II групи та ФОП I групи відповідно. За даними [opendatabot](#), загальна кількість ФОПів у серпні 2026 року була більшою, ніж в аналогічний період минулого року, на 65 729 (у серпні 2026 року – 2 230 666).

Третім за обсягом у структурі доходів загального фонду (без трансфертів) є надходження плати за землю (8,4% доходів) в обсязі 4,7 млрд грн (+10,1%). Зростання відбулося за рахунок підвищення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земельної ділянки. За інформацією ДПС, цей коефіцієнт у 2026 році (за 2025 рік) становить 1,08. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації є базою оподаткування земельним податком та нарахування орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності і використовується для розрахунку плати за землю.

Акцизного податку надійшло 3,5 млрд грн (+11,6%). Надходження зросли головним чином через підвищення ставок акцизного податку з початку року, а також зростання роздрібних цін на алкоголь і тютюнові вироби.

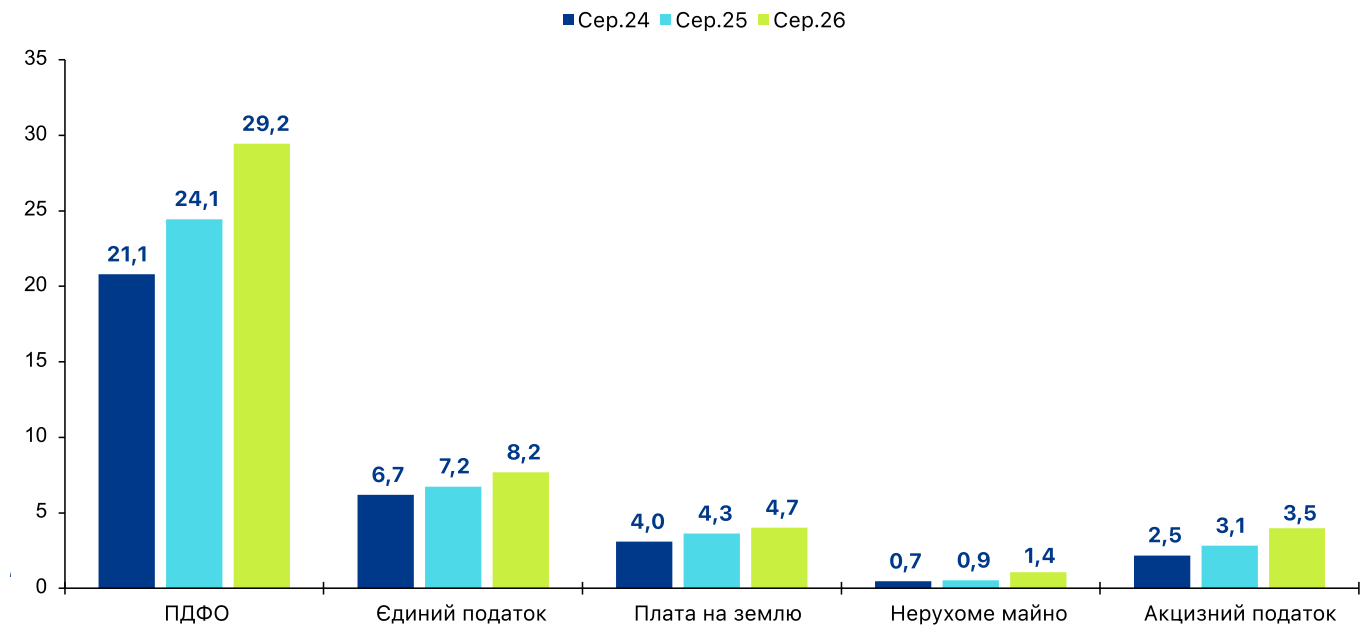
Фактичні надходження податку на нерухоме майно збільшилися порівняно з серпнем 2025 року на 54,6% до 1,4 млрд грн. За 8 місяців цього податку надійшло на 13,8% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Зростання надходжень податку на нерухоме майно в серпні 2026 року зумовлене завершенням 60-денного терміну сплати податку за попередній рік та підвищенням бази розрахунку (підвищення мінімальної заробітної плати, яка використовується для розрахунку податку для юридичних осіб і станом на 1 січня 2025 року була на 12,7% вищою, ніж роком раніше).

ЗАКОНОДАВЧА ОСНОВА ТА ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ДО МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СЕРПНІ

- Єдиний податок для ФОП II групи становить 20% від мінімальної заробітної плати – 1 729,4 грн, для ФОП I групи – 10% від прожиткового мінімуму або 332,8 грн. ФОПи I і II групи сплачують єдиний податок щомісячно до 20 числа, а ФОП III групи сплачують єдиний податок у серпні за I півріччя 2026 року.
- Плата за землю є обов'язковим платежем у складі податку на майно та включає земельний податок, а також орендну плату за земельні ділянки державної і комунальної власності. У серпні 2026 року юридичні особи сплатили плату за землю за червень 2026 року.
- Юридичні особи сплачують податок на нерухоме майно авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом.
- Фізичні особи зобов'язані сплачувати податок на нерухоме майно за 2025 рік протягом 60 днів з дня вручення їм податкового повідомлення-рішення, які надсилаються до 01 липня 2026 року.
- У серпні підприємці сплачували акцизний податок за липень 2026 року.

РИСУНОК 2.

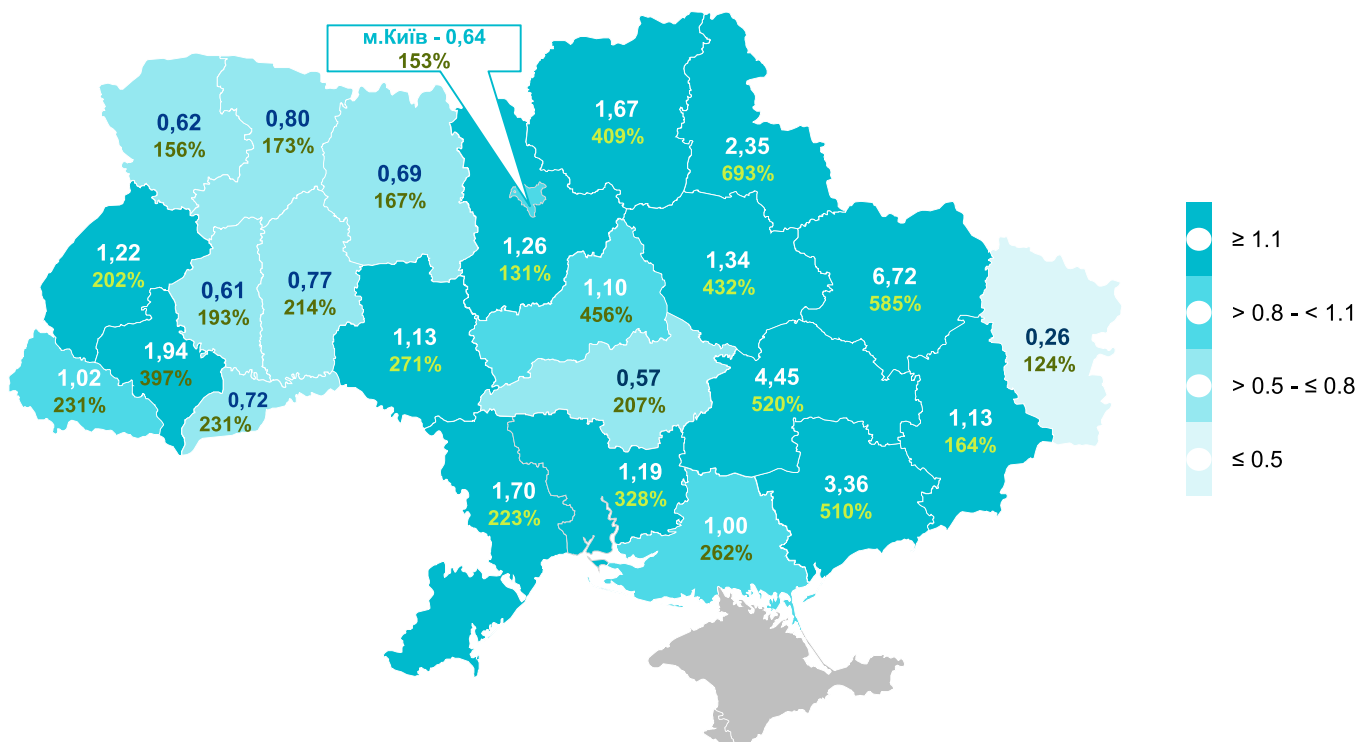
Надходження за основними податками до загального фонду місцевих бюджетів за серпень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget

РИСУНОК 3.

Надходження міжбюджетних трансфертів у серпні 2026 (млрд грн) та їхнє зростання до серпня 2025, %

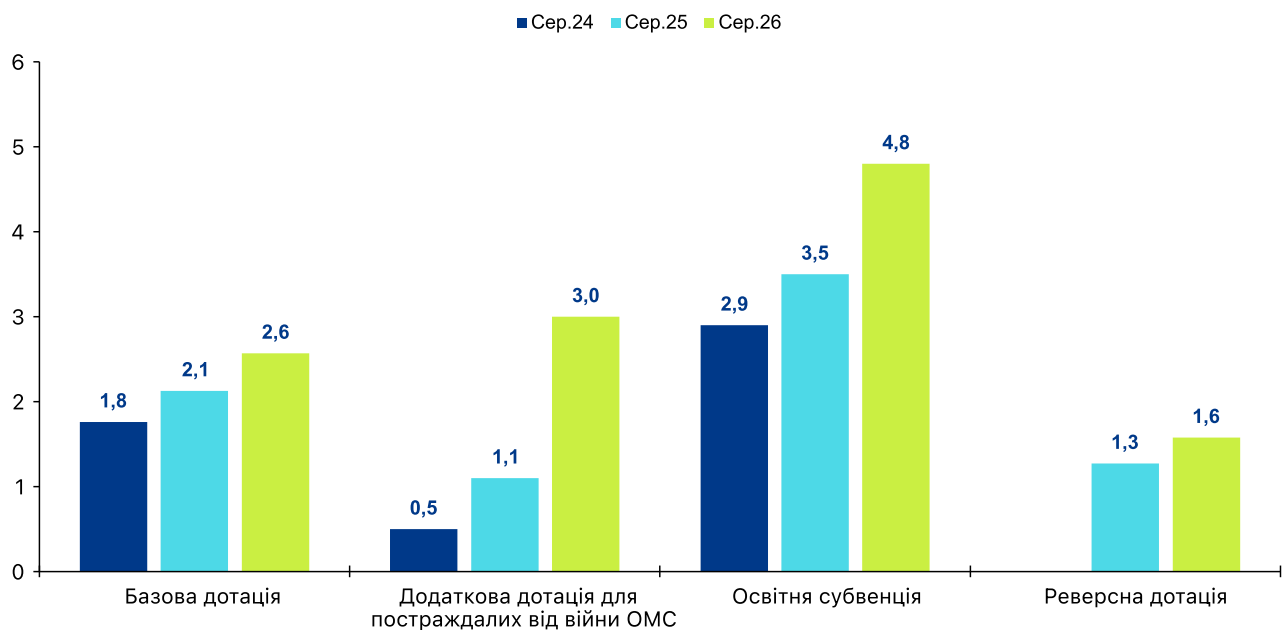
Джерело: Мінфін, OpenBudget

² Механізм розподілу додаткової дотації враховує потреби громад на територіях можливих і активних бойових дій, а також інших територій, що зазнали негативного впливу війни. Його мета — зменшити диспропорції у доходах місцевих бюджетів і забезпечити належне фінансування першочергових видатків, насамперед оплати праці працівників бюджетних установ

У серпні 2026 року Уряд перерахував місцевим бюджетам трансфертів в 3,6 раза більше, ніж за серпень 2025 року, зокрема додаткової дотації для ОМС, що зазнали негативного впливу повномасштабної збройної агресії РФ² – в 1,6 раза, освітньої субвенції – на 36%, базової дотації – на 20,5%. Майже 2,3 млрд грн додаткової дотації місцевим бюджетам на здійснення повноважень ОМС на територіях, що зазнали негативного впливу агресії РФ, розподілено між 179 бюджетами територіальних громад та 5 обласними бюджетами відповідно до результатів виконання місцевих бюджетів за I півріччя 2026 року. Зростання освітньої субвенції пов'язане з підвищенням заробітної плати педагогам з 1 січня 2026 року на 30%.

РИСУНОК 4.

Надходження основних міжбюджетних трансфертів до місцевих бюджетів та вилучення до державного бюджету за серпень 2024-2026 років, млрд грн

Джерело: Мінфін, OpenBudget.

Реверсну дотацію в серпні 2026 року перераховано з 207 місцевих бюджетів (4 обласних, 73 міських громад, 40 селищних громад, 90 сільських громад) **до державного бюджету на суму 1,6 млрд грн**, що на 23,9% більше, ніж за серпень 2025 року. Базову дотацію в сумі **2,6 млрд грн** у серпні отримали 999 місцевих бюджетів (18 обласних, 231 міських громад, 316 селищних громад, 434 сільських громад).

БЕЗПЕКОВА СИТУАЦІЯ В ГРОМАДАХ: СТАН І ДИНАМІКА

У серпні кількість атак на громади досягла нового максимуму. Було зафіксовано 4 096 повітряних, дронівих, артилерійських, мінометних та ракетних атак - на 5,9% більше, ніж у липні (3 866). Порівняно із серпнем 2025 року кількість атак зросла на 80,5%, з 2 269 до 4 096, а порівняно із серпнем 2024 року - у 2,7 раза, з 1 503 до 4 096.

Найбільшу частку безпекового навантаження формують дрони та повітряні атаки: у серпні на них припало 87,2% усіх зафіксованих випадків. Порівняно з липнем їхня кількість збільшилася на 7,4% — з 3 327 до 3 572, тоді як кількість артилерійських, мінометних та ракетних обстрілів скоротилася на 2,8% — з 539 до 524.

ТАБЛИЦЯ 1.
Динаміка атак у серпні 2024–2026 років

Показник	Серпень 2024	Серпень 2025	Липень 2026	Серпень 2026	Зміна за місяць	Зміна за рік
Усі атаки	1 503	2 269	3 866	4 096	+5,9%	+80,5%
Повітряні та дроніві удари	735	1 368	3 327	3 572	+7,4%	+161,1%
Артилерійські, мінометні та ракетні обстріли	768	901	539	524	-2,8%	-41,8%

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED.

Найбільше страждають громади, які місяцями перебувають під постійними атаками. Вісім із десяти найбільш атакованих громад у серпні входили до першої десятки і в липні. Серед них - Дар'ївська, Преображенська, Херсонська, Комишуваська, Семенівська. Разом десять найбільш атакованих громад зазнали 1 408 атак, або 34,4% від усіх атак на підконтрольні громади.

ТАБЛИЦЯ 2.

Найбільш атаковані громади у серпні 2026 року

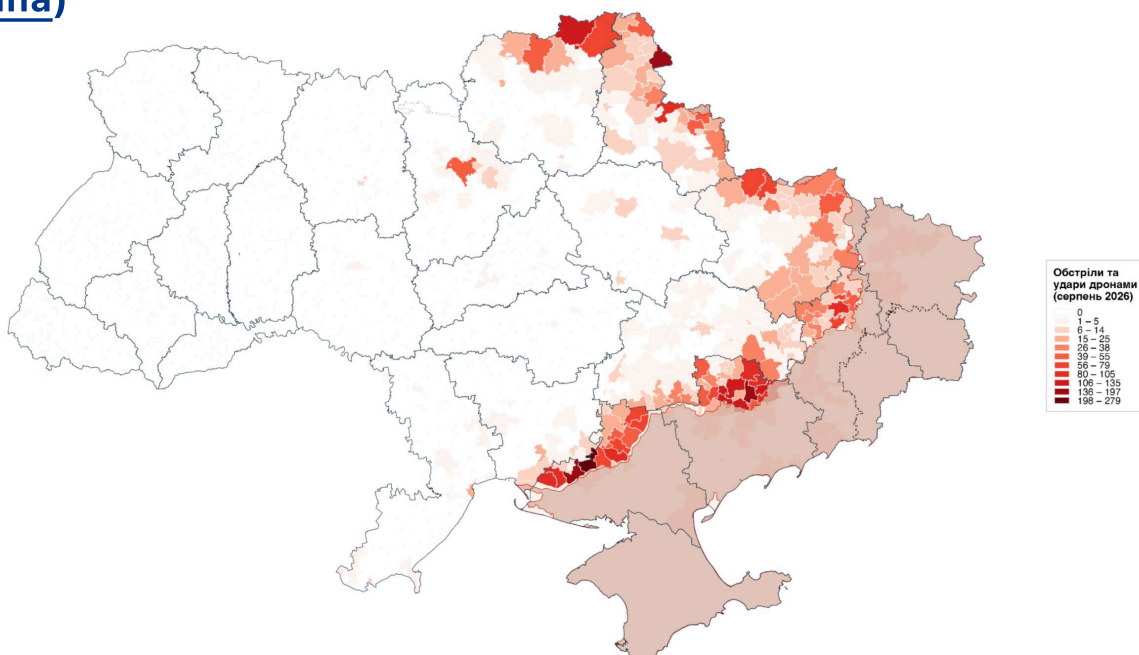
Громада	Область	Атаки
Дар'ївська	Херсонська	279
Преображенська	Запорізька	197
Херсонська	Херсонська	164
Комишуваська	Запорізька	131
Семенівська	Чернігівська	119
Новоолександрівська	Запорізька	115
Бериславська	Херсонська	104
Білозерська	Херсонська	103
Тернуватська	Запорізька	101
Станіславська	Херсонська	95

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Тривалість такого навантаження є не менш важливою, ніж його місячний масштаб. У серпні на прифронтові громади припало 693 ураження цивільної інфраструктури, або 80,8% загальної кількості. Шість громад — Херсонська, Краматорська, Нікопольська, Сумська, Харківська та Запорізька — входили до першої десятки за кількістю уражень кожного місяця від червня до серпня. Разом за літо вони мали 674 ураження, або 23,7% усіх випадків у громадах.

РИСУНОК 5.

Обстріли та удари дронами у серпні 2026 року (інтерактивна мапа)

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Окремі громади перебувають під таким навантаженням майже безперервно. Херсонська громада входила до першої десятки за кількістю уражень інфраструктури щомісяця від січня 2024 року до серпня 2026 року, а Нікопольська — у 31 із 32 місяців. Це означає, що для таких територій відновлення не може ґрунтуватися лише на разовій допомозі після окремих атак: потрібні передбачуване фінансування ремонтів і постійна спроможність реагувати на нові пошкодження.

ТАБЛИЦЯ 3.
Громади, які входили до першої десятки за кількістю уражень кожного місяця протягом літа 2026 року

Громада	Область	Червень	Липень	Серпень	За літо
Херсонська	Херсонська	48	55	47	150
Краматорська	Донецька	44	50	46	140
Нікопольська	Дніпропетровська	36	33	35	104
Сумська	Сумська	32	41	28	101
Харківська	Харківська	26	41	30	97
Запорізька	Запорізька	27	35	20	82

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Ця концентрація простежується і на рівні областей: майже 70% серпневих уражень цивільної інфраструктури припали на Харківську, Сумську, Донецьку та Дніпропетровську області — 600 із 858 випадків. Ці ж області мали найбільші показники і в липневому моніторингу, що додатково підтверджує стійкий, а не одноразовий характер безпекового навантаження.

Попри місячне скорочення кількості уражень цивільної інфраструктури, рівень руйнувань залишається значно вищим, ніж у попередні роки. У серпні 2026 року в громадах зафіксовано 858 уражень житлової, енергетичної, освітньої та медичної інфраструктури — на 10,4% менше, ніж у липні, коли їх було 958. Водночас порівняно із серпнем 2025 року кількість уражень зросла на 137,7% — із 361 до 858, а проти серпня 2024 року — у 6,8 раза. Розширилося й коло громад, де зафіксовані такі випадки: із 46 у серпні 2024 року до 90 у серпні 2025 року та 133 у серпні 2026 року.

ТАБЛИЦЯ 4.

Динаміка уражень цивільної інфраструктури за червень–серпень 2026 року

Показник	Червень	Липень	Серпень	За літо
Ураження цивільної інфраструктури	1 024	958	858	2 840
Громади з хоча б одним ураженням	168	155	133	227
Частка десяти найбільш уражених громад	35,5%	40,3%	36,2%	36,3%

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Від обстрілів переважно страждає житло, і його частка в серпні збільшилася. Із 858 уражень 622, або 72,5%, припали на житлову інфраструктуру. Порівняно з липнем їхня кількість скоротилася лише на 3,6%, тоді як загальна кількість уражень зменшилася на 10,4%. Проти серпня 2025 року уражень житла стало у 2,5 раза більше. Для громад це означає збереження значного навантаження, пов'язаного з обстеженням пошкоджень, терміновими ремонтами, тимчасовим розміщенням та супроводом відновлення житла.

Ураження енергетичної, освітньої та медичної інфраструктури у серпні скоротилися порівняно з липнем, однак у всіх трьох категоріях залишалися вищими, ніж роком раніше. Було зафіксовано 145 уражень енергетичної інфраструктури, 57 — освітньої та 34 — медичної. Порівняно із серпнем 2025 року кількість уражень медичної інфраструктури подвоїлася, енергетичної зросла на 133,9%, а освітньої — на 72,7%.

ТАБЛИЦЯ 5.

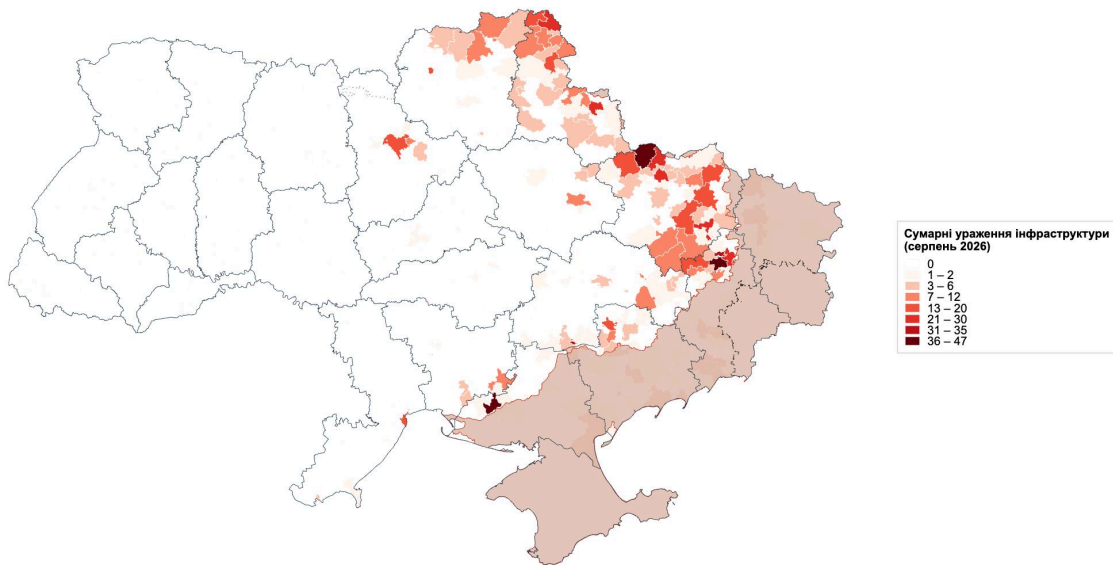
Ураження цивільної інфраструктури за типом

Тип інфраструктури	Серпень 2025	Липень 2026	Серпень 2026	Зміна до липня 2026	Зміна до серпня 2025
Житлова	249	645	622	−3,6%	+149,8%
Енергетична	62	192	145	−24,5%	+133,9%
Освітня	33	72	57	−20,8%	+72,7%
Медична	17	49	34	−30,6%	+100,0%
Усього	361	958	858	−10,4%	+137,7%

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Ураження одного логістичного об'єкта може позначитися на роботі закладів у багатьох громадах. У серпні був знищений склад ВООЗ у Дніпрі, де зберігалися медичні матеріали для прифронтових закладів. За повідомленням організації від 10 серпня, до знищення складу вдалося перемістити 130 із приблизно 300 палет; початкова вартість запасів оцінювалася у 500 тис. дол. США. Про постраждалих не повідомлялося, проте втрата запасів означає додаткові труднощі з постачанням медикаментів та обладнання.

Ураження цивільної інфраструктури в серпні 2026 року (інтерактивна мапа)

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Більшість уражень припадає на міські громади, але сільські та селищні також потребують ресурсів для відновлення. У серпні на міські громади припало 583 ураження або 67,9% загальної кількості, на селищні — 197, на сільські — 78. Порівняно з липнем показники зменшилися в усіх трьох групах.

Безпекові ризики водночас не обмежуються прифронтовими територіями. Серед неприфронтових³ громад найбільше вражень інфраструктури протягом усього літа стабільно фіксували у Києві. За червень–серпень столиця мала 72 ураження — 13,9% усіх випадків у цій групі громад. Наступні за сумою — Чернігівська громада з 23 ураженнями та Павлоградська з 22.

ТАБЛИЦЯ 6.

Неприфронтові громади з найбільшою кількістю уражень цивільної інфраструктури за літо 2026 року

Громада	Область / місто	Червень	Липень	Серпень	За літо
Київ	м. Київ	21	31	20	72
Чернігівська	Чернігівська	2	7	14	23
Павлоградська	Дніпропетровська	7	6	9	22
Дніпровська	Дніпропетровська	9	7	3	19
Полтавська	Полтавська	6	5	8	19
Буринська	Сумська	7	6	6	19
Конотопська	Сумська	10	4	5	19
Близнюківська	Харківська	6	3	10	19

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

³ Поділ громад на прифронтові та неприфронтові застосовано за аналітичною класифікацією дослідження й відповідає пункту 1 постанови No 1364 Мінрозвитку й наказу від 28 лютого 2025 року No 376 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією». Він не означає відсутності безпекових загроз у неприфронтових громадах.

У неприфронтових громадах загальна кількість уражень зменшилася на 9,8%, однак кількість ударів по житловій інфраструктурі зросла з 105 до 113, а по медичній — 5 до 10. Так у Буринській громаді всі 19 уражень за літо стосувалися житла.

ТАБЛИЦЯ 7.
Особливості уражень інфраструктури в окремих неприфронтових громадах⁴

Громада і категорія	Червень	Липень	Серпень	Чим вирізняється
Київ — медична	6	1	6	13 із 24 медичних уражень неприфронтових громад за літо — 54,2% ; у серпні — 60%
Київ — освітня	4	8	3	15 із 44 освітніх уражень за літо — 34,1%
Чернігівська — енергетична	0	3	5	Послідовне зростання; найбільший серпневий показник категорії серед неприфронтових громад
Полтавська — енергетична	4	2	4	Найбільша сума за літо в цій категорії серед неприфронтових громад — 10

Джерело: розрахунки KSE Institute на основі даних ACLED

Серпневі удари показали, що наслідки атак для громад виходять далеко за межі прямого пошкодження житла чи окремих об'єктів інфраструктури. Під ударами опинялися логістичні об'єкти, торговельні центри, АЗС, соціальні заклади та працівники служб допомоги, що створювало одночасні ризики для постачання товарів, доступу до пального, роботи бізнесу, евакуації людей і надання соціальних послуг. Окремі випадки також показали вразливість самого місцевого управління: під час допомоги мешканцям після удару загинув голова Дмитрівської громади Тарас Дідич. Для громад це означає потребу планувати реагування не лише як ремонт пошкоджених об'єктів, а як ширшу систему кризового управління: координацію з бізнесом і гуманітарними організаціями, резервні маршрути постачання, альтернативні точки обслуговування, плани евакуації соціальних закладів, захист працівників служб допомоги та розподіл управлінських обов'язків на випадок втрати або відсутності ключових посадових осіб.

⁴ Примітка: частки розраховано серед неприфронтових громад. Наведені випадки ілюструють концентрацію та динаміку уражень.

СПІВРОБІТНИЦТВО ГРОМАД

МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Громади використовують співробітництво для організації послуг, які потребують спільних ресурсів і фахівців. За даними Реєстру договорів про співробітництво територіальних громад, протягом серпня до реєстру внесено 14 договорів. Найбільше (дев'ять) передбачають реалізацію спільних проектів громад. Ще три стосуються делегування завдань із передачею ресурсів, а два – спільного утримання комунальних закладів.

ТАБЛИЦЯ 8.

Показові приклади співробітництва громад серед договорів, зареєстрованих у серпні 2026 року

Громади	Зміст домовленостей
Буцька та Маньківська, Черкащина	Громади підписали шість договорів про спільну діяльність у сферах пожежна охорона, соціальні послуги, туризм, первинна та спеціалізована медична допомога, інклюзивна освіта й діяльність інклюзивно-ресурсного центру
Машівська та Михайлівська, Полтавщина	Договори про спільне фінансування Машівської лікарні; музичної школи та трудового архіву. Мешканці обох громад можуть користуватися цими закладами
Корнинська та Рівненська, Рівненщина	Делегування завдань із забезпечення безоплатного перевезення визначених пільгових категорій мешканців Корнинської громади рівненським громадським транспортом у передбачених договором межах
Селищенська та Корсунь-Шевченківська, Черкащина	Організація навчання учнів 10–11 класів Селищенської громади в осередку «Захист України» Корсунь-Шевченківського ліцею

Джерело: складено KSE Institute на основі реєстру договорів про співробітництво територіальних громад станом на 19 серпня 2026 року

Спільне утримання закладів дозволяє громадам розподіляти витрати на послуги для своїх мешканців. Машівська та Михайлівська громади Полтавщини домовилися про спільне фінансування Машівської лікарні, а окремим договором — музичної школи та трудового архіву. Обидві угоди підписані 28 липня та зареєстровані в серпні.

Співпраця із сусідами допомагає організовувати доступ до транспорту та спеціалізованого навчання. Корнинська та Рівненська громади уклали договір щодо безоплатного перевезення визначених пільгових категорій мешканців Корнинської громади рівненським громадським транспортом у передбачених договором межах. Інший приклад — угода Селищенської та Корсунь-Шевченківської громад, підписана 6 серпня. Вона передбачає навчання учнів 10–11 класів Селищенської громади в осередку «Захист України» Корсунь-Шевченківського ліцею. Обидва випадки показують практичний зміст делегування: громада передає партнеру завдання та відповідні ресурси для забезпечення конкретної послуги.

Міжмуніципальна співпраця може розширювати доступ до допомоги постраждалим від домашнього насильства. 18 серпня у Києві представили результати пілотування механізмів співробітництва та обговорили завершення роботи над методичними рекомендаціями. Проект реалізують UA Experts у партнерстві з Національною

соціальною сервісною службою за підтримки UNFPA. Для громад його практична цінність — у напрацюванні моделі спільної організації спеціалізованої допомоги.

Активно функціонує формат співпраці «Пліч-о-пліч», який допомагає громадам залучати міжнародну підтримку через українських партнерів. 10 серпня Чернігівська ОВА повідомила, що Холминська громада отримала вісім комп'ютерів від Дубівської громади Закарпаття. До Дубового техника надійшла від благодійної організації з Австрії, а громада передала її партнеру для роботи працівників бюджетної сфери. Так виникає практичний формат тристоронньої допомоги: міжнародний благодійник надає ресурс, українська громада допомагає спрямувати його туди, де він потрібен, а громада-отримувач використовує для місцевих послуг.

| МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Міжнародна підтримка допомагає громадам залучати мешканців до місцевих рішень.

17 серпня 16 українських громад підписали меморандум про співпрацю з ALDA — Європейською асоціацією місцевої демократії — у межах проекту за підтримки U-LEAD з Європою. Серед учасників — Савинська та Роганська громади Харківщини. Співпраця передбачає підтримку в розробленні або оновленні статутів, реалізації місцевих проектів разом із громадськими організаціями, розвитку жіночого лідерства та обміні досвідом. Для громад, що відновлюються після окупації та приймають переселенців, це можливість краще враховувати потреби різних груп мешканців у місцевих рішеннях.

Малі громади можуть готувати міжнародні проекти разом із партнерами з інших громад. У серпні завершувався прийом заявок на менторську програму Polaris та Cities4Cities, яка передбачає десять місяців підтримки для десяти громад або кластерів громад — із вересня 2026 до червня 2027 року. Особливість програми — можливість участі груп громад, які вже реалізують або планують спільні проекти. Підтримка охоплює підготовку проектних ідей, розвиток міжнародної комунікації та пошук контактів із європейськими муніципалітетами й інституціями. Для інших громад умови цього відбору дають корисний орієнтир: до міжнародного партнерства варто готувати відповідальну команду, визначені пріоритети та зрозумілу спільну ідею. Прийом заявок на цей цикл завершився 10 серпня.

Нове міжнародне партнерство Сарн отримало конкретний освітній напрям.

11 серпня міська рада повідомила про підписання угоди з італійським містом Рапіно. Налагодити контакт допомогли громадські організації «Добробат» та ініціатива «Друзі України». Серед напрямів майбутньої співпраці — можливість для українських дітей навчатися та проживати в Італії, продовжуючи навчання в українській школі й вивчаючи італійську мову. Для інших громад цей випадок цікавий роллю громадських організацій у пошуку партнерів і переходом від знайомства до спільної освітньої ідеї.

Спільна заявка з іноземною громадою може поєднати закупівлю обладнання з навчанням і тривалою взаємодією шкіл.

10 серпня Бориславська міська рада повідомила про схвалення фінансування проекту RoboBridge, підготовленого разом із польською гміною Санок у межах Interreg NEXT Польща–Україна. Загальний бюджет становить **84,4 тис. євро**, з яких 90% покриває ЄС, а 10% — партнери. Проект передбачає створення STEM-лабораторій у Попелівській школі Бориславської громади та школі польського села Небещани, спільні тренінги для вчителів і транскордонні майстерні для дітей. Лабораторії планують зробити доступними для учнів інших шкіл. Для громад це показовий формат: спільна освітня потреба стає основою заявки, а обладнання доповнюється підготовкою педагогів і спільною програмою занять. Серпнева новина стосується схвалення фінансування; відкриття лабораторій ще попереду.